

ТЕРНОПІЛЬ У ЦИФРАХ

СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК

2017

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ
У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ТЕРНОПІЛЬ У ЦИФРАХ 2017

Статистичний збірник

Тернопіль 2018

Головне управління статистики у Тернопільській області

За редакцією **А. А. Чорного**

Відповідальна за випуск **Н. Я. Навроцька**

У статистичному збірнику вміщено дані про соціально-економічне становище м.Тернополя в 2017 році порівняно з попередніми роками.

Розрахований на широке коло читачів.

Головне управління статистики у Тернопільській області

- адреса: вул. Над Ставом, 10, м.Тернопіль, 46001, Україна
- телефони: 52 50 31
- факс: 52 10 14
- електронна пошта: gus@te.ukrstat.gov.ua
- адреса в Інтернеті: www.te.ukrstat.gov.ua

Розповсюдження статистичних видань Головного управління статистики у Тернопільській області

Відділ публікаційної та інформаційно-аналітичної роботи

Сектор поширення інформації, комунікацій із користувачами та громадськістю

- телефон: 52 33 46 52 40 24
- кабінети №№ 20, 26а

ПЕРЕДМОВА

Статистичний збірник “Тернопіль у цифрах 2017” містить широкий спектр статистичних показників соціально-економічного становища міста в 2017 році порівняно з 2000–2016 роками.

Збірник сформовано за такими розділами: економіко-історична довідка, основні соціально-економічні характеристики міста, населення та міграція, ринок праці, населені пункти та житло, освіта, охорона здоров’я та соціальний захист, культура та відпочинок, правосуддя та злочинність, навколишнє середовище та природні ресурси, енергетика, промисловість, капітальні інвестиції та будівництво, транспорт, зовнішньоекономічна діяльність, внутрішня торгівля, діяльність підприємств, наука та інновації, основні соціально-економічні показники по обласних центрах України, короткі методологічні пояснення.

У таблицях за видами економічної діяльності перелік видів діяльності наведений за національним класифікатором України ДК 009:2010 “Класифікація видів економічної діяльності”.

Окремі галузеві показники за 2017 рік є попередніми і будуть уточнені в наступних виданнях. Деякі показники попередніх років уточнені по відношенню до раніше опублікованих.

Колектив Головного управління статистики у Тернопільській області сподівається, що статистичний збірник буде корисним для всіх, хто вивчає й цікавиться економічним і соціальним розвитком міста.

Головне управління статистики
у Тернопільській області

СКОРОЧЕННЯ

га	– гектар	м ²	– квадратний метр
г	– грам	м ³	– кубічний метр
Гкал	– гігакалорія	млн	– мільйон
год	– година	мм	– міліметр
грн	– гривня	н.в.і.у.	– не віднесено до інших угруповань
дал	– декалітр	од	– одиниця
дол. США	– долар США	пас.км	– пасажиро-кілометр
кВт	– кіловат	р.	– рік
кг	– кілограм	т	– тонна
кВт·год	– кіловат-година	табл.	– таблиця
км	– кілометр	тис.	– тисяча
км ²	– квадратний кілометр	ткм	– тонно-кілометр
л	– літр	шт	– штук
м	– метр	%	– відсоток
м.	– місто		

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Тире (–)	– явищ не було
Крапки (...)	– відомості відсутні
Нуль (0; 0,0)	– явища відбулися, але у вимірах, менших за ті, що можуть бути виражені використаними в таблиці розрядами
Символ (х)	– заповнення рубрики за характером побудови таблиці не має сенсу
“у тому числі”, “з них”	– означає, що наведено не всі доданки загальної суми. Мають місце випадки, коли наведено всі доданки загальної суми, а при округленні сума складових не дорівнює підсумку.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
СКОРОЧЕННЯ	4
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ	4
1. ЕКОНОМІКО-ІСТОРИЧНА ДОВІДКА	9
2. ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІСТА	12
2.1. Основні соціально-економічні показники	12
2.2. Індекси основних соціально-економічних показників	13
2.3. Територія, чисельність та щільність наявного населення на 1 січня 2018 року	13
2.4. Кількість юридичних осіб Єдиного державного реєстру підприємств і організацій	13
3. НАСЕЛЕННЯ ТА МІГРАЦІЯ	14
3.1. Чисельність населення	14
3.2. Розподіл постійного населення за статтю та віком на 1 січня 2018 року	14
3.3. Розподіл постійного населення за статтю та віковими групами на 1 січня 2018 року	15
3.4. Кількість пенсіонерів	15
3.5. Народжуваність, смертність та природний приріст (скорочення) населення	16
3.6. Розподіл живонароджених за статтю	16
3.7. Розподіл живонароджених за шлюбним станом матерів та порядком народження	17
3.8. Розподіл живонароджених за віком матері	17
3.9. Розподіл померлих за статтю	18
3.10. Шлюби та розлучення	18
3.11. Міграційний рух населення у 2017 році	18
4. РИНОК ПРАЦІ	19
4.1. Зареєстрований ринок праці	19
4.2. Тривалість зареєстрованого безробіття	19
4.3. Кількість працівників, оплата праці та рух робочої сили	20
4.4. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників	20
5. НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ ТА ЖИТЛО	21
5.1. Житловий фонд	21
5.2. Обладнання житлового фонду	21
5.3. Ветхий житловий фонд	21
5.4. Аварійний житловий фонд	21
6. ОСВІТА	22
6.1. Дошкільні навчальні заклади	22
6.2. Загальноосвітні та вищі навчальні заклади	22
6.3. Кількість осіб, які навчалися у навчальних закладах	23
6.4. Денні загальноосвітні навчальні заклади	24
6.5. Випуск учнів загальноосвітніми навчальними закладами	24
6.6. Вищі навчальні заклади	25
6.7. Підготовка аспірантів і докторантів	26
7. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ	27
7.1. Основні показники охорони здоров'я	27
7.2. Захворюваність на активний туберкульоз	27
7.3. Захворюваність на злоякісні новоутворення	28
7.4. ВІЛ-інфіковані та хворі на СНІД	28
7.5. Захворюваність на венеричні хвороби	29
7.6. Кількість осіб з інвалідністю	29
8. КУЛЬТУРА ТА ВІДПОЧИНОК	30
8.1. Заклади культури	30
8.2. Театри, концертні організації та музеї	30
8.3. Бібліотеки, демонстратори фільмів та клубні заклади	31
8.4. Забезпеченість населення закладами культури	31
8.5. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку	31

8.6.	Готелі та аналогічні засоби розміщування.....	32
8.7.	Місткість готелів та аналогічних засобів розміщування та їх використання.....	32
9.	ПРАВОСУДДЯ ТА ЗЛОЧИННІСТЬ.....	33
9.1.	Кількість виявлених злочинів	33
9.2.	Кількість виявлених злочинів за розділами Кримінального Кодексу України.....	33
9.3.	Кількість виявлених злочинів за окремими видами.....	34
10.	НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ	35
	ЗЕМЛЯ.....	35
10.1.	Землі міста.....	35
	ВОДНІ РЕСУРСИ	35
10.2.	Основні показники водопостачання і водовідведення	35
	ПОВІТРЯНИЙ БАСЕЙ	36
10.3.	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення.....	36
10.4.	Хімічний склад викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення у 2017 році.....	36
	ВІДХОДИ	37
10.5.	Основні показники утворення та поводження з відходами.....	37
10.6.	Утворення відходів за класами небезпеки	38
	ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	38
10.7.	Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища.....	38
10.8.	Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за напрямками.....	39
10.9.	Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за напрямками.....	39
11.	ЕНЕРГЕТИКА.....	40
11.1.	Використання палива	40
11.2.	Витрати палива за напрямками використання у 2017 році	41
11.3.	Запаси палива.....	42
11.4.	Реалізація (відпуск) газу природного та пропану і бутану скраплених населенню.....	43
11.5.	Потужність і відпуск енергії за джерелами постачання енергії за 2017 рік	43
11.6.	Динаміка використання енергії підприємствами та організаціями	44
11.7.	Використання електроенергії підприємствами та організаціями у 2017 році.....	44
11.8.	Використання теплоенергії (пари і гарячої води) підприємствами та організаціями у 2017 році.....	44
12.	ПРОМИСЛОВІСТЬ	45
12.1.	Обсяг реалізованої промислової продукції.....	45
12.2.	Обсяг реалізованої промислової продукції за основними видами діяльності у 2017 році.....	45
12.3.	Виробництво окремих видів промислової продукції за видами діяльності	46
13.	КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА БУДІВНИЦТВО	48
13.1.	Основні показники капітальних інвестицій та будівельної діяльності	48
13.2.	Капітальні інвестиції за видами активів.....	49
13.3.	Капітальні інвестиції за джерелами фінансування	50
13.4.	Обсяги виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції.....	50
13.5.	Прийняття в експлуатацію житлових будівель за їх видами	51
14.	ТРАНСПОРТ.....	52
14.1.	Основні показники роботи вантажного автомобільного транспорту.....	52
14.2.	Питома вага вантажних перевезень до загального обсягу перевезених вантажів по області	52
14.3.	Індекси обсягу перевезення вантажів автомобільним транспортом	52
14.4.	Перевезення вантажів автомобільним транспортом.....	53
14.5.	Відправлення (перевезення) пасажирів за видами транспорту загального користування.....	53

14.6.	Індекси обсягу відправлення (перевезення) пасажирів транспортом загального користування	54
14.7.	Пасажирооборот транспорту загального користування	54
14.8.	Середня відстань перевезень одного пасажирів окремими видами транспорту.....	54
15.	ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	55
15.1.	Зовнішня торгівля товарами та послугами.....	55
15.2.	Зовнішня торгівля товарами за країнами	55
15.3.	Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2017 році.....	58
15.4.	Зовнішня торгівля послугами за країнами	59
15.5.	Структура зовнішньої торгівлі послугами у 2017 році	62
15.6.	Прямі інвестиції у економіці міста у 2017 році	63
15.7.	Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у економіці міста	63
15.8.	Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу у економіці міста	64
15.9.	Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у економіці міста за видами економічної діяльності.....	64
16.	ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ	65
16.1.	Структура оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі	65
16.2.	Динаміка обороту підприємств оптової торгівлі	65
16.3.	Товарна структура оптового товарообороту	66
16.4.	Співвідношення продовольчих і непродовольчих товарів у оптовому товарообороті підприємств.....	69
16.5.	Основні показники розвитку роздрібної торгівлі підприємств у 2005–2016 роках	69
16.6.	Основні показники розвитку роздрібної торгівлі підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році	70
16.7.	Індекси фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств у 2005–2016 роках	70
16.8.	Індекси фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році	71
16.9.	Товарна структура роздрібного товарообороту підприємств у 2014–2016 роках...	71
16.10.	Товарна структура роздрібного товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році	74
16.11.	Торгова мережа підприємств у 2005–2016 роках	78
16.12.	Торгова мережа підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році	78
17.	ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	79
17.1.	Основні структурні показники діяльності підприємств за їх розмірами	79
17.2.	Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності	81
17.3.	Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами промислової діяльності	83
17.4.	Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності	86
17.5.	Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності.....	87
18.	НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ	88
18.1.	Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за категоріями персоналу	88
18.2.	Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за рівнем освіти	88
18.3.	Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за галузями наук.....	88
18.4.	Кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок за рівнем освіти	89
18.5.	Кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок за галузями наук	89

18.6.	Кількість дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок за віком..	89
18.7.	Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за видами витрат	90
18.8.	Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за джерелами фінансування та видами робіт у 2017 році	90
18.9.	Внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок за галузями наук та видами робіт у 2017 році	90
18.10.	Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості	91
18.11.	Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності у промисловості	91
18.12.	Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації.....	92
18.13.	Впровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції у промисловості	92
18.14.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції.....	92
19.	ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПО ОБЛАСНИХ ЦЕНТРАХ УКРАЇНИ	93
19.1.	Чисельність наявного населення.....	93
19.2.	Чисельність постійного населення	94
19.3.	Загальний коефіцієнт народжуваності населення.....	95
19.4.	Загальний коефіцієнт смертності населення	96
19.5.	Загальний коефіцієнт природного приросту (скорочення) населення.....	97
19.6.	Середньооблікова кількість штатних працівників	98
19.7.	Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників.....	99
19.8.	Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами.....	100
19.9.	Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах	101
19.10.	Кількість студентів у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації	102
19.11.	Кількість студентів у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації	103
19.12.	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення.....	104
19.13.	Капітальні інвестиції	106
19.14.	Обсяги капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу	107
19.15.	Прийняття в експлуатацію загальної площі житла у розрахунку на 1000 осіб	108
19.16.	Індекси обсягу прийняття у експлуатацію житла	109
19.17.	Експорт товарів.....	110
19.18.	Імпорт товарів.....	111
19.19.	Експорт послуг	112
19.20.	Імпорт послуг.....	113
19.21.	Прямі інвестиції (акціонерний капітал)	114
19.22.	Приріст (скорочення) обсягу прямих інвестицій (акціонерного капіталу).....	115
19.23.	Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу ...	116
19.24.	Обсяг роздрібного товарообороту підприємств у 2010–2016 роках	117
19.25.	Обсяг роздрібного товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році ..	118
19.26.	Індекси фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств у 2010–2016 роках	119
19.27.	Індекси фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у 2017 році	120
19.28.	Кількість підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	121
19.29.	Кількість малих підприємств (з урахуванням мікропідприємств) у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення.....	121
20.	КОРОТКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ.....	123

1. ЕКОНОМІКО-ІСТОРИЧНА ДОВІДКА¹

Тернопіль – адміністративний, економічний центр Тернопільської області. Розташований на горбистій місцевості на висоті 300–350 м над рівнем моря, займає площу 59 км². У південно-західному напрямку протікає притока ріки Дністер – Серет. Дамба, споруджена на місці пересікання ріки Львівським шосе, утворює водосховище, загальна площа якого 290 га.

Тернопіль – центр залізничних, автомобільних і повітряних доріг, знаходиться на відстані 421 км до Києва, та 220–350 км до кордону з Європейським Союзом.

Перша письмова згадка про місто пов'язана із старим замком, будівництво якого розпочалося в 1540 році, коли польський король Сигізмунд I видав гетьманові Яну Тарновському грамоту на володіння тереном сучасного міста і його околиць з умовою спорудження замку в урочищі Топільче. У 1548 році закінчилося будівництво фортеці, навколо неї почали осідати люди. Місто отримало магдебурзьке право, його мешканців було звільнено на 15 років від податків і повинностей, на 20 років – від сплати мита. Йому були дозволені три ярмарки на рік і щотижневі торги.

У перші десятиліття після виникнення міста більшість населення була зайнята в сільському господарстві, займалася хліборобством і скотарством, а також мисливством і бортництвом.

Вигідне розташування Тернополя на торгових шляхах сприяло швидкому зростанню ремесла і торгівлі. Сюди вели дороги купців із Європи і сходу, королівський уряд дозволив створити в Тернополі склади для зберігання товарів, що надходили з інших країн.

З розвитком ремесел створюються цехові організації ремісників. У 1566 році власник міста затвердив статут першого цеху шевців. Пізніше, в 1636 році виник цех кравців. Значного розвитку набули гончарство, млинарство, бондарство, виникли ковальські слюсарні, будівельно-керамічні майстерні та невеликі пекарні.

У 1672 році за інвентарним описом місто мало 420 будинків, 14 вулиць, всі вони сходились до ринку, працювали 4 млини, пивоварні і солодовні, населення становило близько 2,5 тис. осіб. Тернопіль підтримував широкі торговельні зв'язки з Волощиною, Молдовою, Грецією, Угорщиною, Росією, а також близькими містами – Львовом, Галичем, Коломиєю, Тереховою. Місцеві купці торгували сукном, полотном, волами, кіньми, зерном, сіллю, поташем, деревиною, медом, воском, пивом тощо.

¹ При підготовці довідки використано: матеріали “Історії міст і сіл Української РСР. Тернопільська область”. Головна редакція УРЕ, Київ–1973.

Тернопіль не раз спустошували татари і турки. З опису міста (кінець XVII ст. і I половина XVIII ст.) видно, що тут залишилось тільки 40 будинків. Для Тернополя, як і для інших міст польської держави, це був період застою і навіть занепаду економіки. Населення міста майже не зростало, а торгівля фактично припинилася.

У 1772 році Тернопіль перейшов під владу Австрії і став центром округи, що сприяло певному збільшенню населення.

Після реформи 1848 року розвивається швидкими темпами економіка краю, здійснюється будівництво залізниць, шосейних шляхів, нових невеликих підприємств. У 1858 році в місті проживало 17 тис. осіб, а до 1890 року з розвитком економіки і культури кількість його мешканців досягла 26 тис. осіб.

Після прокладання залізниць Тернопіль став важливим центром оптової торгівлі. Залізницями в інші райони Австро-Угорщини та за кордон відправлялися сільськогосподарська продукція та промислові товари. У значних розмірах велася торгівля спиртом-сирцем, борошном. Зростала і роздрібна торгівля. У 1895 році в місті було 167 крамничок, 181 шинок, 18 заїжджих дворів. У торгівлі було зайнято мешканців міста значно більше, ніж у промисловості.

У 1900 році збудовано електростанцію, також у Тернополі було 12 ремісничих майстерень, 4 млини, 3 броварні, 4 крупорушки, 6 олійниць, спиртовий завод і фабрика сиру. У промисловості було зайнято 1230 робітників, і в 1911 році в місті проживало 36 тис. осіб.

Важливу роль у промисловості й торгівлі відігравав іноземний капітал, який почав поступати сюди в 80-х роках XIX ст. Так, один з найбільших потужних млинів належав американцям. Для обслуговування оптової торгівлі відкрилися кредитно-банківські установи – філії Галицької ощадної каси, крайового банку тощо.

Після розпаду Австро-Угорщини було проголошено Західно-Українську Народну республіку, уряд якої з 23 листопада 1918 року по 2 січня 1919 року знаходився в Тернополі. Згодом знову, аж до Другої світової війни місто, як центр воєводства, перебувало в складі Польщі.

У 1938 році в місті проживало 45 тис. осіб, було майже 4 тис. житлових будівель.

З приходом радянської влади, 4 грудня 1939 року Тернопіль стає центром новоутвореної області.

Війна доценту зруйнувала місто. На початок 1946 року в місті було лише 12 тис. мешканців, майже у п'ятеро менше, ніж перед війною.

За післявоєнні роки в місті споруджено такі великі підприємства, як об'єднання "Ватра", "Комбайновий завод", "Текстерно", радіозавод "Оріон" та інші, компактні житлові масиви "Дружба", "Східний" і "Сонячний".

Зі здобуттям Україною незалежності та становленням ринкових відносин економіка міста зазнала суттєвих структурних змін. Нарощують обсяги виробництва підприємства із сучасним обладнанням, орієнтовані на випуск високоякісних споживчих товарів. Це, зокрема: ПрАТ “Тернопільський молокозавод”, який випускає молочну продукцію, ТОВ “Екор ТЗ” – крупи гречані, ТОВ “Пивоварня “Опілля” – пиво, ТОВ “Тернофарм” – препарати лікарські, ТОВ “Термобуд плюс” – будівельні матеріали, ТОВ “Тервікнопласт” – металопластикові вікна, ТОВ “Ліхтнер Бетон Тернопіль”, – розчини бетонні, ТОВ “Шредер”, ТОВ ПФФ “Електросвіт” – устаткування електричне.

ТОВ “Тернопільбуд” здійснює будівництво об’єктів житла, охорони здоров’я, освіти, побутового обслуговування, комунального господарства, транспорту, промислових підприємств, культових споруд та інших об’єктів виробничого та невиробничого призначення.

Значні обсяги виконаних будівельних робіт на будівництві житла мають ПП “Креатор-Буд”, ТОВ “Добробуд” та ПП “Інвест-Родина”; на будівництві ліній електропередач та установленні електричних систем – ТОВ “Елітар”, ПП “Західенергомонтаж”.

ТОВ “Техно-Буд-Центр” виконує значні обсяги будівельних робіт на будівництві та капітальному ремонті доріг.

У ринкових умовах швидкими темпами розвиваються роздрібна та оптова торгівля, надання підприємствами різноманітних послуг населенню та юридичним особам, банківські та інші фінансові установи. Так, на даний час, у місті функціонує 2 спеціалізовані непродовольчі гіпермаркети, 13 універсамів та супермаркетів, які торгують переважно продовольчими товарами, та 3 гіпермаркети з універсальним асортиментом товарів, 17 готелів та аналогічних засобів розміщування, які належать юридичним особам та фізичним особам-підприємцям, 16 філій банківських установ тощо.

Тернопіль – науково-освітній центр України, місто молоді і студентів. Тут функціонує 10 вищих, 5 професійно-технічних, 45 загальноосвітніх навчальних закладів (у тому числі 27 загальноосвітніх шкіл, 3 гімназії, 2 ліцеї), в яких навчається 64,7 тис. учнів та студентів.

У місті працюють обласна філармонія, академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, академічний обласний театр актора і ляльки; до послуг тернополян палац культури “Березіль” ім. Леся Курбаса, будинок науки і техніки залізничників, “Співоче поле” та “Літня естрада”, де проводяться різноманітні заходи дозвілля та відпочинку.

Дороги обласного центру освітлені на 98%. Загальна площа зелених насаджень у межах міста становить 1000 га. Садово-паркові території розташовані на 471 га. Питома вага площі зелених насаджень у загальній площі земель обласного центру займає 17%. На території міста є 5 парків загальною площею 445 га. Загалом на одного мешканця міста припадає близько 46 м² зелених насаджень.

2. ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІСТА

2.1. Основні соціально-економічні показники

	2000	2005	2010	2014	2015	2016	2017
Чисельність постійного населення (на кінець року), тис.	228,0	217,6	216,0	216,3	216,7	216,4	217,2
Природний приріст, скорочення (–) населення, тис.	0,4	0,7	0,8	0,7	0,5	0,3	0,4
Середньооблікова кількість штатних працівників ¹ , тис. осіб	82,8	73,8	72,9	66,4	63,2	62,1	60,3
Середньомісячна номінальна заробітна плата ¹ , грн	193	685	1790	2789	3277	4115	5947
Забезпеченість населення житлом у середньому на одну особу, м ² загальної площі	18,8	20,4	21,7	25,3 ²	26,1 ²	26,9 ²	27,5 ²
Капітальні інвестиції, млн.грн	...	...	620,5	974,0	1489,2	2016,8	3225,9
Обсяг будівельних робіт, млн.грн	...	...	600,4	540,5	683,5	959,8	1160,2
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла ³ , тис.м ²	54,9	133,4	100,4	145,8	191,8	146,5	165,2
Перевезення вантажів автомобільним транспортом ⁴ , млн.т	4,0	1,9	2,3	3,5	3,4	4,5	5,5
Відправлення пасажирів автомобільним транспортом (автобуси) ⁵ , млн.	19,3	35,7	44,3	31,1	26,9	26,1	24,5
Експорт товарів, млн.дол. США	23,6	31,1	32,2	103,9	69,6	98,9	69,8
Імпорт товарів, млн.дол. США	19,9	69,5	88,8	93,6	88,1	93,0	118,0
Експорт послуг, млн.дол. США	0,9	4,0	7,5	19,7	16,1	51,2	21,4
Імпорт послуг, млн.дол. США	0,5	1,4	3,4	4,7	6,9	4,2	5,7
Роздрібний товарооборот підприємств (у фактичних цінах) ⁶ , млн.грн	215,7	831,9	2416,6	3873,2	4583,3	4999,2	x
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (у фактичних цінах) ⁷ , млн.грн	x	x	x	x	x	x	4127,0
Фінансовий результат до оподаткування ⁸ , млн.грн	7,5	36,2	–176,4	–476,6	–86,8	–31,4	138,8 ⁹

¹ За 2000, 2005 роки дані наведено по юридичних особах та відокремлених підрозділах юридичних осіб з урахуванням цензу за кількістю найманих працівників, починаючи з 2010 року – по юридичних особах та відокремлених підрозділах юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб.

² За оцінкою Державної служби статистики України.

³ За 2010–2016 роки – з урахуванням обсягів житла, прийнятого в експлуатацію відповідно до Порядків (накази Мінрегіону України від 24.04.2015 №79, 19.03.2013 №95, 24.06.2011 №91) та Тимчасового порядку (постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2009 №1035).

⁴ З урахуванням перевезень виконаних для власних потреб та вантажних перевезень пікапами і фургонками на шасі легкових автомобілів, з 2005 року – з урахуванням комерційних вантажних перевезень, виконаних фізичними особами-підприємцями.

⁵ З урахуванням комерційних пасажирських перевезень, виконаних фізичними особами-підприємцями.

⁶ Дані наведено щодо підприємств (юридичних осіб), які здійснювали діяльність із роздрібною торгівлю (мали основний або другорядний зазначений вид економічної діяльності).

⁷ Дані наведено щодо підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля. Безпосереднє порівняння даних за 2017 рік з аналогічними даними попередніх років є некоректним.

⁸ За 2000, 2005 роки наведено фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування.

⁹ Попередні дані.

2.2. Індекси основних соціально-економічних показників*(до попереднього року; відсотків)*

	2000	2005	2010	2014	2015	2016	2017
Чисельність постійного населення (на кінець року)	99,3	99,3	99,9	100,3	100,2	99,8	100,4
Середньомісячна номінальна заробітна плата	116,0	133,9	116,7	107,6	117,5	125,6	144,5
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла	107,0	173,0	87,1	83,7	131,6	76,4	112,8
Перевезення вантажів автомобільним транспортом	74,1	107,4	50,4	188,4	98,5	132,4	122,1
Відправлення пасажирів автомобільним транспортом (автобуси)	89,0	68,2	107,0	109,4	86,4	97,2	93,8
Експорт товарів	173,6	63,5	116,0	200,8	67,1	142,1	70,6
Імпорт товарів	123,7	125,5	122,2	81,6	94,2	105,5	126,8
Експорт послуг	166,0	114,8	146,8	116,0	81,8	318,2	41,8
Імпорт послуг	134,7	78,8	138,8	62,1	145,6	60,9	136,5
Роздрібний товарооборот підприємств ¹ (у порівнянних цінах)	...	122,3	102,7	99,3	85,5	100,1	x
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі ² (у порівнянних цінах)	x	x	x	x	x	x	98,7

¹ Див. шосту виноску до табл. 2.1.² Див. сьому виноску до табл. 2.1.**2.3. Територія, чисельність та щільність наявного населення на 1 січня 2018 року**

Територія ¹ , км ²	Чисельність населення, тис.	Щільність населення, осіб на 1 км ²
59	218,7	3706

¹ За останніми даними Головного управління Держгеокадастру у Тернопільській області на 1 січня 2016 року.**2.4. Кількість юридичних осіб Єдиного державного реєстру підприємств і організацій***(на початок року)*

	2011	2015	2016	2017	2018
Усього	6717	7601	7726	8220	8580